

NORGES HØYESTERETT

Den 14. oktober 2004 avsa Høyesterett dom i

HR-2004-01720-A, (sak nr. 2004/1270), straffesak, anke,

A
mot

(advokat Berit Reiss-Andersen)

Den offentlige påtalemyndighet

(kst. statsadvokat Petter Mandt)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Rieber-Mohn**: Saken gjelder straffutmåling ved grovt uaktsom voldtekt, jf. straffelovens § 192 fjerde ledd, jf. første ledd bokstav a.
- (2) A, født 00.00.1984, ble ved tiltalebeslutning 30. juni 2003 av statsadvokatene i Trøndelag satt under tiltale ved Fosen tingrett for forsettlig voldtekt. Etter en mindre rettelse av tiltalebeslutningen under hovedforhandlingen i tingretten var grunnlaget beskrevet slik:
 - "a) Om kvelden fredag 27. desember 2002 i lokalene til X vektløfterklubb på Y, X, tok han tak i B, skjøv henne inn i guttegarderoben og trakk av henne bukse og truse. Han presset henne opp mot veggen og presset penis inn i hennes skjedeåpning, til tross for at hun protesterte og gjorde motstand.
 - b) Om kvelden fredag 27. desember 2002 i lokalene til X vektløfterklubb på Y, X, i jentegarderoben, trakk han av Bs bukse og truse, og presset henne mot veggen. Han tok tak i hånden hennes og fikk henne til å ta på penis. Deretter presset han penis inn i hennes skjedeåpning, til tross for at hun protesterte og gjorde motstand.
 - c) Om kvelden fredag 27. desember 2002 i lokalene til X vektløfterklubb på Y, X, i jentegarderoben, trakk han av Bs bukse og truse, og presset penis inn i hennes skjedeåpning. På grunn av frykt ytet hun liten motstand."
- (3) Fosen tingrett avsa 10. november 2003 dom med slik domsslutning:

"A, født 00.00.1984, frifinnes."

- (4) Tingretten fant bevist at A hadde forholdt seg som beskrevet i tiltalen, men at han ikke hadde handlet med tilstrekkelig forsett. Retten kom også til at A ikke hadde handlet grovt uaktsomt.
- (5) Påtalemyndigheten anket frifinnelsen til lagmannsretten og utferdiget i den forbindelse en ny tiltalebeslutning med likelydende grunnlag som for tingretten, men der forholdet ble subsumert som grovt uaktsom voldtekt, jf. straffelovens § 192 fjerde ledd, jf. første ledd bokstav a.
- (6) Frostating lagmannsrett avsa 18. mai 2004 dom med slik domsslutning:
- "1. **A, født 00.00.1984, dømmes for forbrytelse mot straffeloven § 192 første ledd bokstav a) jf. fjerde ledd til en straff av fengsel i 1 – ett – år, hvorav 6 – seks – måneder gjøres betinget etter reglene i straffeloven §§ 52-54 med en prøvetid på 2 – to – år.**
2. **A dømmes til innen 2 – to – uker fra dommens forkynnelse å betale B erstatning med 40000 – førtitusen – kroner og oppreisning med 75000 – syttifemtusen – kroner med tillegg av renter etter lov om forsinket betaling § 3 fra forfall til betaling skjer, for tiden 9,25 – ni og en kvart – % pr. år."**
- (7) Lagmannsretten fant således A skyldig i grovt uaktsom voldtekt.
- (8) Domfelte anket til Høyesterett over saksbehandlingen og straffutmålingen. Høyesteretts kjæremålsutvalg tillot fremmet anken over straffutmålingen.
- (9) Jeg er kommet til at anken må tas til følge, slik at straffen settes noe ned.
- (10) Om bakgrunnen for saken nevner jeg kort at A og fornærmede kjente hverandre godt, og at tingretten la til grunn "at det fra begge sider i en periode har vært en interesse for den andre ut over ordinært vennskap". Fornærmede var 15 år og 5 måneder, mens A var 18 år og 2 måneder. Den aktuelle kvelden – 27. desember 2002 – deltok begge på et julestevne i vektløfterklubben, som de hadde vært medlemmer av. Da stevnet var slutt, ble de begge igjen i klubblokalet. Jeg nevner også at fornærmede som følge av en skade brukte krykker da handlingene fant sted.
- (11) Lagmannsretten la til grunn fornærmedes forklaring om at A gikk direkte til verks med de seksuelle handlinger som er nevnt i tiltalebeslutningen. Når fornærmede ikke gjorde sterkere motstand, skyldtes det ifølge hennes forklaring at hun ble så grepet av angst at hun ble lammet.
- (12) Lagmannsretten fant, i motsetning til tingretten, A skyldig i grovt uaktsom voldtekt. Han har altså ikke vært klar over at det var årsakssammenheng mellom den tvang og truende atferd som fornærmede opplevde, og den oppnådde seksuelle omgang. Men som lagmannsretten uttaler, har han vist en kvalifisert klanderverdig opptreden som foranlediger sterke bebreidelser for mangel på aktsomhet. Det forhindret ikke en slik karakteristikk fra lagmannsrettens side at A intellektuelt befinner seg i nedre del av normalområdet, og at han på gjerningstiden nylig hadde mistet sin far, som tok livet av seg.
- (13) Før jeg går nærmere inn på straffutmålingen, nevner jeg at de tre handlingene som er beskrevet i tiltalebeslutningen, og som hver for seg oppfyller de objektive krav til voldtekt,

av lagmannsretten synes ansett som et sammenhengende straffbart forhold. Dette er jeg enig i.

- (14) Den grovt uaktsomme voldtekt ble gjort straffbar ved lov 11. august 2000 nr. 76. Ved bedømmelsen av hvilken straff som bør utmåles ved grovt uaktsom voldtekt, er det ikke mange holdepunkter å finne i forarbeidene. Fra Ot.prp. nr. 28 for 1999-2000 side 36 gjengir jeg følgende betraktninger om strafferammen:

"Grovt uaktsom voldtekt bør etter departementets syn ha en strafferamme på fengsel inntil 5 år. Gjerningspersonen har i et slikt tilfelle handlet sterkt klanderverdig. Atferden gir større grunn til bebreidelse enn ved simpel uaktsomhet, men må samtidig bedømmes mildere enn en forsettlig voldtekt. Departementet mener derfor at en strafferamme på halvparten av den som er satt for forsettlig voldtekt, er passende for grovt uaktsom voldtekt."

- (15) Dersom den foreliggende voldtekt hadde vært forsettlig utført, ville strafferammen ha vært fra fengsel i 14 dager til 10 år. Nå er den fra 14 dager til 5 års fengsel, jf. § 192 fjerde ledd. Aktor har særlig anført at det ikke bør være noe "sprang" i straffenivået fra grovt uaktsom til forsettlig voldtekt, men en glidende overgang. Ut fra dette syn skulle således en grovt uaktsom voldtekt som etter omstendighetene ligger nær en forsettlig voldtekt, ha en straff som ikke avviker mye fra den som ville ha fulgt av en forsettlig overtredelse.
- (16) Jeg er ikke enig i dette. Det følger både av de betydelige forskjeller i strafferammene og av de ulike straffenivåene som domstolene har lagt seg på, at uaktsomme og forsettlige overtredelser av samme grunndelikt behandles svært ulikt. Det gjelder også i forhold til de grovt uaktsomme overtredelser, som vanligvis ikke er skilt ut i en egen kategori. Lovgivers generelle syn på relasjonen mellom grovt uaktsom og forsettlig voldtekt fremgår av det som foran er gjengitt fra proposisjonen. At de to overtredelsesformer oppfattes som svært forskjellige av lovgiveren, fremgår også av at det ved grovt uaktsom voldtekt ikke er fastsatt noen forhøyet minstestraft når den seksuelle omgang består i samleie, mens den ved forsettlig overtredelse er fengsel i 2 år, jf. § 192 annet ledd. I disse tilfelle vil forskjellen i straff mellom en grovt uaktsom og en forsettlig voldtekt normalt måtte være betydelig.
- (17) Det er således mitt syn at det alminnelige straffenivået for den grovt uaktsomme voldtekt må ligge markant lavere enn ved forsettlig voldtekt. Dette må også gjelde i et tilfelle som vårt, der lagmannsretten har lagt til grunn at det dreier seg om en bevisst uaktsomhet, som for så vidt nærmer seg forsettsgrensen, og hvor også den seksuelle omgang ligger nær samleiedefinisjonen.
- (18) Ved den konkrete straffutmåling må tas i betraktning, slik lagmannsretten gjør, at voldtektsforbrytelsen objektivt sett ikke er av de alvorligste. På den annen side er det skjerpene at det straffbare forhold besto i tre overgrep som hvert især oppfyller kravet til voldtekt. At fornærmede følte betydelig angst og har fått ettervirkninger særlig i form av nedstemthet, dårlig selvbilde og konsentrasjonsproblemer, hører med til de påregnelige og alminnelige følger av et alvorlig seksuelt overgrep og må reflekteres i det alminnelige straffenivå som etter hvert vil festne seg ved ulike former for grovt uaktsom voldtekt.
- (19) Ved vurderingen av hva som er en riktig straff for A, må det i noen grad tas hensyn til at fornærmede bare var vel 15 år gammel, men også til at han selv bare var litt over 18 år på

gjerningstiden og en umoden og ikke så velutrustet ungdom med psykiske reaksjoner etter farens selvmord kort tid i forveien.

- (20) Jeg er på denne bakgrunn blitt stående ved en fengselsstraff på 8 måneder som passende, hvorav 120 dager ubetinget, mens resten gjøres betinget med prøvetid på 2 år etter reglene i straffelovens §§ 52-54.
- (21) Jeg stemmer for denne

D O M :

I lagmannsrettens dom, domsslutningens punkt 1, gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 8 – åtte – måneder, hvorav 120 – etthundreogtyve – dager ubetinget, mens fullbyrdelsen av resten av straffen utsettes etter reglene i straffelovens §§ 52-54 med en prøvetid på 2 – to – år.

- (22) Dommer **Øie:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (23) Dommar **Utgård:** Det same.
- (24) Dommer **Coward:** Likeså.
- (25) Dommer **Gjølstad:** Likeså.
- (26) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

I lagmannsrettens dom, domsslutningens punkt 1, gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 8 – åtte – måneder, hvorav 120 – etthundreogtyve – dager ubetinget, mens fullbyrdelsen av resten av straffen utsettes etter reglene i straffelovens §§ 52-54 med en prøvetid på 2 – to – år.